

Quarterly Scientific Journal of Human Resources
& Capital Studies

Online ISSN: 2783-3984

<http://ensani.ir/fa/article/journal/1568>

<http://civilica.com/1/87979/#>

<http://magiran.com/8116>

Investigating the impact of public choice theory on
employees' accounting behavior and how to manage
it

Zahra Mohammadpour

Ph.D. in Public Administration, Organizational Behavior,
Lecturer, Islamic Azad University, Chalus Branch, Chalus,
Iran. Dr.zmohammadpour@gmail.com

Behzad Keramikhah

Employee of the Managing Director of Iran Tourism
Development Company. behzadkeramikhah@gmail.com

Ahmad Reza Qomi Awili

Employee of Saipa Company
Ahmadrezagh55@gmail.com

Date of receipt: 22/Nov/2022

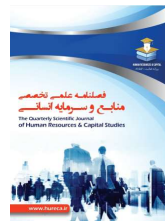
Date of acceptance: 21/Dec/2022

Review

Abstract :

A manager should always review and review the organizational behavior in order to be able to identify cases where there is a possibility of failure. This research was conducted with the aim of investigating the effect of public choice theory on the calculating behavior of employees and how to manage it. . Based on this, we first investigated and identified the factors and criteria of public choice theory on employees' accounting actions through the content analysis of documents and documents, which were selected by the snowball method, which were shown after the theoretical saturation of work output by Max QDA software. Then the obtained data was provided to 14 experts through a questionnaire (quantitative and qualitative) and after three rounds of qualitative Delphi, 3 sub-criteria were identified and the resulting pattern was obtained. Based on the results of public choice theory management in organizations, managers should be careful about the sub-criterion of methodological individualism, which is the first priority among the sub-criteria.

Keywords: Public choice theory, computational action, organization

فصلنامه علمی منابع و سرمایه انسانی، دوره ۲، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱
ISSN : 2783-3984

بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و ...
کدمقاله: HRC-2212-1082

بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن

زهرا محمدپور

دکترای تخصصی مدیریت دولتی گرایش رفتار سازمانی، مدرس دانشگاه آزاد اسلامی، واحد چالوس، چالوس، ایران

Dr.zmohammadpour@gmail.com

بهزاد کریمی خواه

کارمند حوزه مدیر عامل شرکت توسعه گردشگری ایران

behzadkaramikhah@gmail.com

احمد رضا قمی اویلی

کارمند شرکت سایپا

Ahmadrezagh55@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۸/۲۹ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۱/۱۰/۲۵

چکیده:

این تحقیق با هدف بررسی رابطه بین ابعاد بازاریابی عصبی و رضایت مشتریان در بانک مسکن استان کردستان، از نظر هدف تحقیق توصیفی با نتایج کاربردی و روش کمی است که به شیوه همبستگی انجام پذیرفته است. روش تحقیق جامعه آماری تحقیق کلیه کارکنان بانک مسکن استان کردستان بوده که با توجه به تعداد ۲۰۰۰ نفری کارکنان، بر اساس جدول کوکران و نمونه آماری تحقیق شامل ۳۲۲ نفر که در چهار خوشه شمال، جنوب، شرق و غرب و به صورت تصادفی ساده انتخاب شده است. ابزار جمع آوری داده ها، پرسشنامه استاندارد بوده که روایی آن توسط خبرگان و پایایی آن نیز با ضریب آلفای کرونباخ و به مقدار ۰.۸۲۱٪ مورد تایید قرار گرفت. برای ممیزی بازاریابی عصبی مولفه های تحریک احساسات، تداعی خاطرات و جلب اعتماد در نظر گرفته شده است. نتایج فرضیات که از طریق آزمون رگرسیون و با نرم افزار SPSS مورد بررسی قرار گرفت نشان داد که از منظر مشتریان بانک مسکن، تمام مولفه های مرتبط با ممیزی بازاریابی عصبی در رضایت مندی مشتریان تاثیر مستقیم و معناداری دارند. همچنین نتایج تحقیق نشان داد، مولفه تحریک احساسات بازاریابی عصبی بیشترین تاثیر بر ارایه موفق محصولات نوین بانک دارا می باشد. و در نهایت برای ارائه خدمات مطلوب به مشتریان با تمرکز بر بازاریابی عصبی پیشنهاداتی ارائه گردید.

واژگان کلیدی: نظریه انتخاب عمومی، کنش حسابگرانه، سازمان

مقدمه :

یک مدیر باید همواره رفتار سازمانی را مورد بررسی و بازبینی قرار دهد تا بتواند مواردی که احتمال عدم موفقیت در آن وجود دارد را مورد شناسایی قرار دهد. برنامه آموزشی تدارک دیده و به کنترل های مالی و از همه مهمتر به خلاقیت افراد توجه کرده و سنتها و اقدامهایی که مانع پیشرفت می شوند را شناسایی کنند (دارابی و رضوی ، ۱۳۹۶). در دهه های اخیر کارکنان تمایل زیادی به استفاده از استراتژی های مدیریت مسیر شغلی برای پیشرفت و موفقیت حرفه ای خود نشان میدهند (عبدالهی و همکاران ، ۱۳۹۹). افراد در سطوح سازمانی مختلف به صورت حسابگرانه و عقلایی کار میکنند و تا جایی با اهداف سازمان همراهی دارند که با اهداف فردی آنها همراهی داشته باشد (عزب دفتر و رجبی فرجاد ، ۱۳۹۸).

افراد در سطوح سازمانی مختلف به صورت حسابگرانه و عقلایی کار میکنند و تا جایی با اهداف سازمان همراهی دارند که با اهداف فردی آنها همراهی داشته باشد (عزب دفتر و رجبی فرجاد ، ۱۳۹۸) تصور اینکه افراد سازمان تنها برای اهداف آن گام بر میدارند بسیار خوش بینانه است ، زیرا سازمانها از افرادی تشکیل می شوند که اهداف و آرزوهای خویش را دارند و علاوه بر تلاش برای تحقق اهداف سازمان برای رفع نیازها و دستیابی به آرزوهای خود نیز می کوشند (رابینز و جاجز ، ۲۰۱۶). مسیر شغلی فرصتی را برای افراد فراهم میکند تا در انجام فعالیت های کاری خویش مشارکت داشته و چشم اندازهایی را برای دستیابی به اهداف متنوع زندگی به ارمغان بیاورند ، در نتیجه افراد توان زیادی را در شغل و حرفه خود قرار می دهند و زمان و انرژی خود را صرف پیگیری ایده آلهای کاری خود می کنند (رودریگوس و همکاران ، ۲۰۱۹).

انتخاب عمومی همان اصولی را که اقتصاددانان برای تحلیل رفتار افراد در بازار به کار میگیرند در تحلیل تصمیم گیری های جمعی به کار می بر . اقتصاددانانی که رفتار افراد را در بازار خصوصی مطالعه میکنند، این فرض را به کار می گیرند که انسانها اغلب بر مبنای نفع شخصی رفتار می کنند. اگرچه بیشتر افراد برخی رفتارهای خود را با توجه به ملاحظه دیگران تنظیم میکنند ، انگیزه غالب در رفتارهای افراد چه وقتی کارگرد و چه وقتی کارفرما یا مصرف کننده نفع شخصی است . انتخاب عمومی نیز همین فرض را به کار میگیرد ، یعنی اگرچه افراد در تصمیم گیری های خود در بازار سیاست ملاحظه دیگران را هم میکنند ، انگیزه غالب آنها چه وقتی که رای دهنده هستند ، چه وقتی که لابی کننده هستند و چه وقتی که بورکرات اند نفع شخصی است . به تعبیر خودبوکانان ، تئوری انتخاب عمومی تصورات آرمانی و خیال پردازانه از عملکرد دولت را با تصورات بدبینانه تر جایگزین نمود (رحیمی مقدم و همکاران ، ۱۴۰۱). کنش؛ مفهومی بنیادین در فلسفه و علوم اجتماعی مانند جامعه شناسی ، روان شناسی و اقتصاد است (عربیون و همکاران ، ۱۳۹۸) و در پایه ای ترین شکل خود ، رفتاری است که یک کنش گر انجام میدهد و مبتنی بر قصد است (ویلسون و شپال^۱ ، ۲۰۱۶). کنش حسابگرانه رفتاری است که هر فرد به نسبت شرایط و موقعیتی که در آن قرار دارد، با استفاده و با در نظر گرفتن نظریه بازی ها، انتخاب عمومی، اصالت فایده / هزینه فایده، منفعت گرایی / سود گرایی، رفتار سازمانی، حسابگرانه/ حسابگری، رفتار سیاسی، رفتار

¹ Wilson&shpall

فرصت طلبانه، رفتار تعاملی، رفتار اجتماعی، رفتار برنامه ریزی شده، فردگرایی خودخواهانه، ماکیاولیسم، قدرت، نفوذ، خودشیرینی، تملق، چاپلوسی، اخلاق حرفه ای، نظام ارزشی / انتظار ارزشی، انگیزش شغلی، پاداش، پیشرفت، ارتقاء شغلی، وظایف شغلی، امنیت شغلی، مزیت رقابتی، عدالت سازمانی و کنش واکنش نشان می دهد (محمدپور و همکاران، ۲۰۲۱).

بیش از هر زمان دیگری جهان در حال تغییرات پی در پی است. بنابراین، سازمانها به منظور مواجهه با چنین چالشی باید به نقش حیاتی یادگیری و توسعه در بقا و رشد خود واقف باشند. سازمان باید به توسعه دانش و مهارت ها و توانایی های کارکنان خود بیش از پیش توجه کند. اینکه هر انسانی در چه زمانی و تحت تاثیر چه عواملی دست به رفتار و عمل می زند سالیان سال است که پژوهشگران را در جای جای دنیا به پژوهش و بررسی واداشته است. هر فرد علایقی دارد و در این جایگاه حسابگرانه عمل می کند؛ خواسته های هر فرد نامحدود است؛ هر فرد زیاده خواه است؛ و هر فرد دارای قوه تفکر و ابتکار عمل است. انسانهای بیشینه طلب خودخواه برای نیل به اهدافشان به صورت عقلانی رفتار می کنند. از این نظر، فرض می شود که در هر موقعیت معین فقط یک نوع کنش عقلانی سازگار با دسته ای اهداف خاص وجود دارد. تبیین روابط علت و معلولی به پیش بینی رفتار سازمانی کم شایانی می کند. لذا ما بر آن شدیم تا در این پژوهش دریابیم: تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن چیست؟

روش پژوهش:

نظر به اینکه هدف اصلی از انجام این پژوهش بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن است، می توان گفت پژوهش حاضر از نظر هدف در حیطه تحقیقات کاربردی می باشد و از طرفی دیگر؛ با توجه به اینکه در این پژوهش از روش های مطالعه کتابخانه ای و نیز روش های میدانی نظیر پرسشنامه و مصاحبه استفاده شده است، می توان بیان کرد که پژوهش حاضر بر اساس ماهیت و روش، یک پژوهش توصیفی-پیمایشی است. در این تحقیق از روش آمیخته (کمی-کیفی) جهت تحلیل داده ها استفاده شده است.

معرفی الگو یا روش کار: گام اول: بررسی و شناسایی عوامل موثر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان از طریق تحلیل محتوای اسناد و مدارک شامل (اسناد بالادستی، مراجعه به سایت اینترنتی، مقالات و پایان نامه ها). در ادامه غربال مولفه های اصلی و راهکارها از طریق روش دلفی کیفی صورت گرفت. گام دوم: روابط درونی میان معیارها با یکدیگر و زیرمعیارها با یکدیگر با استفاده از تکنیک دیمتل محاسبه شد. گام سوم: به کمک فرآیند تحلیل شبکه-دیمتل در این گام؛ زیر معیارهای موثر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن، اولویت بندی شد.

جامعه و نمونه مورد بررسی: از آنجاییکه پژوهش پیش رو در دو فاز کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفت؛ جامعه آماری نیز باید در هر فاز بطور مجزا مشخص شود. روش نمونه گیری در فاز کیفی بصورت گلوله

برفی می باشد. جامعه آماری در این بخش اسناد و سوابق بالادستی و مقالات و پایان نامه های مرتبط با این حوزه بود. در بخش کمی نیز جامعه آماری به دو بخش تقسیم می شود. باتوجه به هدف پژوهش پیش رو؛ جامعه آماری در فاز کمی، مرتبط با قسمت تجزیه و تحلیل تصمیم گیری چندمعیاره می باشد. در تحقیق حاضر برای محاسبه تعداد خبرگان از تکنیک گلوله برفی استفاده می شود، بدین صورت که با توجه به هدف پژوهش، از روش نمونه گیری گلوله برفی یا زنجیره ای برای مصاحبه عمیق استفاده شده است. به این منظور، این خبرگان تماماً عضو هیأت علمی، دارای مدرک دکتری و آشنا کامل با متغیرهای کنش حسابگرانه بودند و یا در این حوزه دارای مقالات و تألیفات بودند. لذا، پس از انجام ۱۴ مصاحبه با خبرگان، به تشخیص محقق و اساتید راهنما، داده های گردآوری شده به نقطه اشباع رسیده و نیازی به انجام مصاحبه های جدید وجود نداشت. شایان ذکر است، با توجه استقبال مصاحبه شونده ها از موضوع تحقیق و تمایل آنها به غنی تر شدن نتایج تحقیق، میانگین مدت زمان مصاحبه ها حدود یک ساعت بوده است. در این پژوهش برای جمع آوری داده های پژوهش از ابزار پرسشنامه استفاده گردیده است. پرسشنامه های پژوهش حاضر شامل دو دسته کیفی و کمی می باشد: پرسشنامه کیفی: شامل دو پرسشنامه باز و بسته برای هر یک از مؤلفه های دلفی کیفی می باشد. پرسشنامه بسته شامل مولفه ها می باشد که با استفاده از تحلیل محتوای متنی و کدگذاری از طریق اسناد بالادستی استخراج شدند. همچنین با استفاده از پرسشنامه باز توزیع شده، مولفه توسط خبرگان پیشنهاد شده است. پرسشنامه کمی: پرسشنامه مقایسه زوجی، در این بخش مقایسه زوجی در دو سطح معیار، زیر مورد بررسی قرار گرفته است. پرسشنامه دیمتل که جهت محاسبه روابط درونی میان معیارها توزیع شده است. در این پژوهش از استراتژی های جدول زیر برای تامین اعتماد پذیری استفاده می گردد.

جدول ۱- استراتژی های تامین اعتماد پذیری پژوهش (هولستی، ۱۳۹۶)

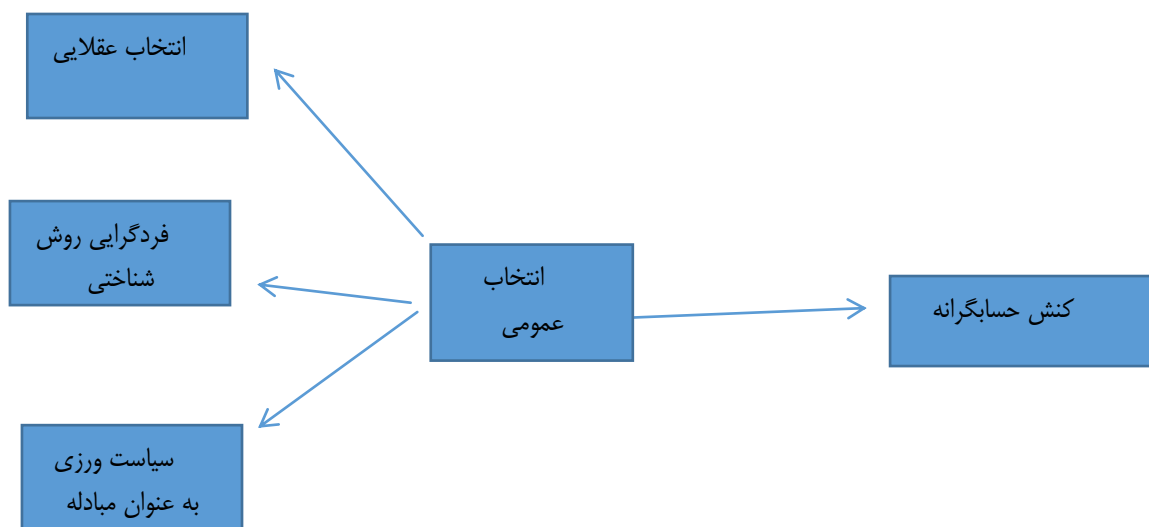
معیار	زیر معیارها	استراتژی تامین	اقدامات
روایی ورودی	روایی داده های	نمونه گیری گلوله برفی	معرفی مصاحبه شونده ها بعدی
های پژوهش	ورودی پژوهش		توسط مصاحبه شونده ها قبلی
		نمونه گیری بر مبنای اعتبار	انتخاب مصاحبه شونده ها بر اساس توصیه خبرگان

ارائه کدهای توصیفی به مصاحبه شوندهگان و دریافت نظرات اصلاحی (روش دلفی-کیفی) بهره گیری از عبارات توصیفی مانند نقل قول در تحلیل محتوای متنی	بازخورد مشارکت کنندگان	روایی توصیفی	روایی تحلیل های انجام شده در پژوهش
انتخاب مصاحبه شوندهگان از بین افراد معتبری همچون اعضای هیات علمی	استفاده از روش نمونه گیری بر مبنای اعتبار	انتقال پذیری	قابل قبول بودن
ارائه یک تصویر حاصل از زمینه مورد پژوهش	وصف تفصیلی همه ی جزئیات		
در اختیار گذاشتن داده ها ، روش ها و تصمیمات با هدف بازبینی و موشکافی تحقیق توسط دیگر پژوهشگران	ممیزی قابلیت اطمینان	قابلیت اطمینان	
ارائه گزیده مصاحبه ها و نیز توضیح روند تحلیل داده ها تا دستیابی به نتایج تحقیق	ارائه جزئیات روش ها و داده های پژوهش	تائید پذیری	

روائی و پایایی پرسشنامه خبره (بخش کمی پژوهش): در پرسشنامه خبره که مبتنی بر مقایسه زوجی تمامی عناصر با یکدیگر است احتمال اینکه یک متغیر در نظر گرفته نشود صفر است. بنابراین چون تمامی معیارها در این سنجش مورد توجه قرار گرفته است و طراح قادر به جهت گیری خاصی در طراحی سؤالات نمی باشد بنابراین پرسشنامه های مبتنی بر مقایسه زوجی فی نفسه از روائی برخوردار هستند (قدسی پور، ۱۳۸۷). پایائی پرسشنامه خبره نیز با محاسبه شاخص سازگاری داشت از طرفی با توجه به اینکه پرسشنامه بر اساس تحلیل سلسله مراتبی و از نوع مقیاس ساعتی می باشد لذا برای بررسی پرسشنامه از شاخصی به نام شاخص ناسازگاری استفاده می گردد.

روش تجزیه و تحلیل: تجزیه و تحلیل داده ها در دو بخش کیفی و کمی مورد بررسی قرار گرفته است. در این پژوهش، از تکنیک دلفی، فرایند تحلیل شبکه- دیتمتل (ANP-DEMATEL) برای تعیین و اولویت بندی زیر معیارها استفاده شده است. به همین منظور ماتریس مقایسه زوجی برای تعیین وزن معیارها

استفاده شده است. پژوهش حاضر براساس طی چند مرحله و با استفاده از تکنیک‌های متعددی صورت گرفته است.

شکل ۱- تحلیل MAXQDA در تحلیل اطلاعات مستخرج از مقالات

به منظور تأیید شاخص‌ها و مولفه‌های کلیدی و پرسش‌نامه پژوهش از تکنیک دلفی استفاده شده است. همانطور که قبلاً گفته شد، ابتدا از طریق انجام مطالعات کتابخانه‌ای از قبیل کتب، مجلات و متون فارسی و لاتین، پایگاه‌های اینترنتی شاخص‌های کلیدی نظریه انتخاب عمومی شناسایی گردید سپس پرسش‌نامه طراحی شده بر اساس شاخص‌های کلیدی پژوهش به منظور نظرسنجی در دور نخست برای خبرگان پژوهش ارسال شد. بعد از اظهار نظر خبرگان در این خصوص نتایج بدست آمده از کلیه شاخص‌ها مورد تأیید خبرگان قرار گرفت. بنابراین پرسش‌نامه با همان ترکیب معیار، زیرمعیار و شاخص‌ها برای بار دوم آماده ارسال به خبرگان شد. این فرآیند در سه دور توزیع پرسش‌نامه دلفی به اجماع خبرگان تحقیق در خصوص شاخص‌ها رسید. در مجموع ۵ شاخص بدست آمد. نتایج دور اول دلفی در جدول ۲ نمایش داده شده است.

جدول ۲- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور اول)

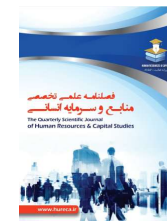
معیار	زیرمعیار	دور اول																
		۱ کارشناس	۲ کارشناس	۳ کارشناس	۴ کارشناس	۵ کارشناس	۶ کارشناس	۷ کارشناس	۸ کارشناس	۹ کارشناس	۱۰ کارشناس	۱۱ کارشناس	۱۲ کارشناس	۱۳ کارشناس	۱۴ کارشناس	میانگین	وزن	
انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی	۵	۴	۴	۵	۵	۵	۲	۵	۵	۵	۵	۵	۲	۴	۴	۴,۱۴۳	۰,۹۰۱
	فردگرایی روش شناختی	۴	۵	۴	۴	۴	۴	۳	۴	۴	۴	۴	۴	۳	۵	۴	۴,۱۴۳	۰,۴۴۰
	سیاست ورزی به عنوان مبادله	۴	۳	۵	۴	۴	۴	۵	۵	۳	۵	۵	۴	۵	۴	۴	۴,۲۸۶	۰,۵۲۷

همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دور اول) برای محاسبه پایایی دور اول دلفی در جدول ۳ نمایش داده شده است.

جدول ۳- آزمون همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دور اول)

تعداد	ضریب همبستگی دلبیوی کندال	شاخص کای دو	درجه آزادی	شاخص معنی داری (Sig.)
۱۴	۰,۳۰۹	۲۴۰,۵۱۴	۱۹۹	۰,۰۲۴

چنانچه در جدول فوق مشاهده می‌شود، کلیه ی تعداد ۳ عدد از مولفه ها، دارای میانگین بالاتر از متوسط ۳ هستند که حاکی از اهمیت قابل قبول آن‌ها است. بر طبق جدول زیر مقدار ۰,۰۱ شاخص معنی دار که کمتر از معیار ۰,۰۵ می‌باشد، همبستگی پاسخ‌ها را تأیید می‌کند. همچنین مقدار بالاتر از ۰/۳ برای ضریب دلبیوی کندال نیز تطابق قابل قبول نظرات را در این آزمون نشان می‌دهد. دور دوم روش دلفی. با توجه به اینکه تعدادی از پاسخ‌دهندگان متغیرهای موجود را در زمینه موضوع مورد بررسی کافی دانسته‌اند، لذا، همان متغیرهای تأیید شده مرحله اول در مرحله دوم نیز مورد پرسش قرار می‌گیرد. پرسشنامه دور دوم دلفی با کل مولفه ها به همان ۱۴ نفر تحویل داده شد. نتایج مذکور به شرح جدول زیر می‌باشند.

فصلنامه علمی منابع و سرمایه انسانی، دوره ۲، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱
 ISSN : 2783-3984

بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و ...
 کدمقاله: HRC-2212-1082

جدول ۴- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور دوم)

معیار	زیرمعیار	دور دوم															
		۱ کارشناس	۲ کارشناس	۳ کارشناس	۴ کارشناس	۵ کارشناس	۶ کارشناس	۷ کارشناس	۸ کارشناس	۹ کارشناس	۱۰ کارشناس	۱۱ کارشناس	۱۲ کارشناس	۱۳ کارشناس	۱۴ کارشناس	میانگین	واریانس
انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی	۶	۵	۵	۶	۶	۵	۶	۶	۵	۶	۵	۵	۵	۵	۴.۵۰	۰.۳۱
	فردگرایی روش شناختی	۴	۵	۵	۶	۶	۵	۵	۶	۶	۵	۵	۴	۴	۴	۴.۴۴	۰.۲۶
	سیاست ورزی به عنوان مبادله	۴	۵	۶	۵	۶	۵	۵	۶	۵	۶	۵	۵	۴	۴	۴.۵۰	۰.۲۶

چنانچه در جدول فوق مشاهده می شود، تعداد ۳ متغیر دارای میانگین بالاتر از متوسط ۳ را دارند که حاکی از اهمیت قابل قبول آنها است. بر طبق جدول زیر مقدار ۰,۰۰۰ شاخص معنی دار که کمتر از معیار ۰,۰۵ می باشد، همبستگی پاسخها را تأیید می کند. همچنین مقدار بالاتر از ۰/۵ برای ضریب دلبیوی کندال نیز تطابق قابل قبول نظرات را در این آزمون نشان می دهد.

جدول ۵- آزمون همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دوردوم)

تعداد	ضریب همبستگی دلبیوی کندال	شاخص کای دو	درجه آزادی	شاخص معنی داری (Sig.)
۱۴	۰,۳۴۶	۴۰۷,۳۹۳	۱۹۹	۰,۰۰۰

جدول ۶- میزان اختلاف دیدگاه خبرگان در نظرسنجی دور اول و دوم

اختلاف ۱ و ۲			میانگین راند اول دلفی	میانگین راند دوم دلفی	اختلاف دو راند دلفی اول و دوم	معیار	زیرمعیار
میانگین راند اول دلفی	میانگین راند دوم دلفی	اختلاف دو راند دلفی اول و دوم					
۴,۱۴۳	۴,۵۰۰	۰,۳۵۷				انتخاب عمومی	انتخاب عقلایی
۴,۱۴۳	۴,۴۲۹	۰,۲۸۶					فردگرایی روش شناختی
۴,۲۸۶	۴,۵۰۰	۰,۲۱۴					سیاست ورزی به عنوان مبادله

از سوی دیگر، مقایسه میانگین امتیازات متغیرها در دور مرحله اول و دوم دلفی، در جدول فوق آمده است. باتوجه به اطلاعات جدول فوق، ۳ متغیر پرسشنامه باقی می ماند (اختلاف کمتر از ۰/۱ است و به جمع بندی رسیده است). مولفه های مورد تایید نهایی با میانگین بزرگتر از ۳ را مشخص می کند. دور سوم دلفی. مشابه مراحل اعلام شده گذشته، نتایج دور سوم دلفی به صورت جدول زیر به دست آمده است.

جدول ۷- توصیف آماری پاسخ دهندگان (دلفی دور سوم)

معیار	دور سوم																		
	زیر معیار																		
معیار عمومی	انتخاب عقلایی	فردگرایی روش شناختی	سیاست ورزی به عنوان مبادله	۱ کارشناس	۲ کارشناس	۳ کارشناس	۴ کارشناس	۵ کارشناس	۶ کارشناس	۷ کارشناس	۸ کارشناس	۹ کارشناس	۱۰ کارشناس	۱۱ کارشناس	۱۲ کارشناس	۱۳ کارشناس	۱۴ کارشناس	میانگین	واریانس
	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۴,۶۴۳	۰,۲۴۷
	۴	۴	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴	۴	۴	۵	۵	۴	۴	۴,۶۴۳	۰,۲۴۷
	۵	۵	۵	۵	۵	۵	۴	۳	۵	۵	۴	۵	۵	۵	۵	۴	۴	۴,۶۴۳	۰,۴۰۱

جدول ۸- آزمون همبستگی دلبیوی کندال (دلفی دور سوم) تعداد گویه

تعداد	ضریب همبستگی دلبیوی کندال	شاخص کای دو	درجه آزادی	شاخص معنی داری (Sig.)
۱۴	۰,۴۹۸	۲۶۸,۰۸۴	۱۹۵	۰,۰۰۰

از سوی دیگر، مقایسه میانگین امتیازات متغیرها در دور مرحله دوم و سوم دلفی، در جدول زیر آمده است.

جدول ۹- میزان اختلاف دیدگاه خبرگان در نظرسنجی دور دوم و سوم

اختلاف ۲ و ۳			زیر معیار	معیار
اختلاف دو راند دلفی اول و دوم	میانگین راند دوم دلفی	میانگین راند اول دلفی		
۰,۱۴۳	۴,۶۴۳	۴,۵۰۰	انتخاب عقلایی	انتخاب عمومی
۰,۲۱۴	۴,۶۴۳	۴,۴۲۹	فردگرایی روش شناختی	
۰,۱۴۳	۴,۶۴۳	۴,۵۰۰	سیاست ورزی به عنوان مبادله	

بنابر اطلاعات جدول فوق ۳ مولفه باقیمانده نیز در مرحله سوم به جمع‌بندی رسید. بنابراین تمامی مولفه‌ها به جمع‌بندی رسیدند و دوره سوم به عنوان دوره پایان می‌باشد و جدول ۹، مولفه‌های مورد تایید نهایی با اختلاف کمتر از ۰/۱ است و به جمع‌بندی رسیده است. نماد مؤلفه‌های مورد تأیید در مرحله ی بعد نمایش داده شده اند.

شناسائی معیارها و زیرمعیارهای نهائی

در گام نخست معیارها و زیر معیارهای مطالعه شناسائی و انتخاب شد. معیار اصلی مطالعه عبارتند از: نظریه انتخاب عمومی. برای معیار اصلی زیرمعیارهای شناسائی شده است. در مجموع ۳ زیرمعیار شناسائی شده است. در گام نخست برای شناسائی زیرمعیارها از ادبیات پژوهش و مصاحبه‌های تخصصی استفاده شده است. همچنین معیارها و زیرمعیارهای تحقیق با اندیس عددی بصورت جدول ۱۰ نامگذاری شده‌اند تا در جریان تحقیق به سادگی قابل ردیابی و مطالعه باشد.

جدول شماره ۱۰- نماد معیارها و زیرمعیارهای تحقیق

معیار	نماد معیار	زیرمعیار	نماد زیرمعیار
انتخاب عمومی	C2	انتخاب عقلایی	S21
		فردگرایی روش شناختی	S22
		سیاست ورزی به عنوان مبادله	S23

الگوی روابط بین معیارهای اصلی با تکنیک DEMATEL

با پیش فرض روابط درونی میان معیارهای اصلی کنش حسابگرانه و برای انعکاس ارتباطات متقابل میان معیارها از تکنیک دیمتل استفاده شده است.

گام نخست - محاسبه ماتریس ارتباط مستقیم (M)

جدول ۱۱- ماتریس ارتباط مستقیم: M

C2	M
•,••••	C1

گام دوم- محاسبه ماتریس ارتباط مستقیم نرمال: $N = K * M$

جدول ۱۲- ماتریس نرمال شده (N)

C2	N
•,••••	C2

گام سوم- محاسبه ماتریس ارتباط کامل

جدول ۱۳- ماتریس ارتباط کامل (T)

C2	T
۰,۲۵۶	C2

گام چهارم- نمایش نقشه روابط شبکه

جدول ۱۴- الگوی روابط معنی دار معیارهای اصلی

C2	
*	C2

با توجه به الگوی روابط، روابط علی را براساس جدول ۱۵ مشخص می گردد:

جدول ۱۵- الگوی روابط علی معیارهای اصلی

D-R	D+R	R	D	نماد معیار	معیار
۱,۹۹۷	۱۵,۱۸۱	۶,۵۹۲	۸,۵۸۹	C2	انتخاب عمومی

در جدول ۱۵ جمع عناصر هر سطر (D) نشانگر میزان تاثیرگذاری آن معیار بر دیگر معیارهای کنش حسابگرانه است. براین اساس معیار نظریه انتخاب عمومی از تاثیرگذاری بیشتری برخوردار است. جمع عناصر ستون (R) برای هر عامل نشانگر میزان تاثیرپذیری آن عامل از سایر عامل های کنش حسابگرانه است. براین اساس معیار نظریه انتخاب عمومی از میزان تاثیرپذیری بیشتری در کنش حسابگرانه برخوردار است. بردار افقی (D + R)، میزان تاثیر و تاثیر عامل مورد نظر در اثربخشی کنش حسابگرانه است. به عبارت دیگر هرچه مقدار D + R عاملی

بیشتر باشد، آن عامل تعامل بیشتری با سایر عوامل سیستم دارد. براین اساس نظریه انتخاب عمومی از سایر معیارها بیشتر است. بردار عمودی (D - R)، قدرت تاثیرگذاری هر عامل را نشان می‌دهد. بطور کلی اگر $D - R$ مثبت باشد، متغیر یک متغیر علی محسوب می‌شود و اگر منفی باشد، معلول محسوب می‌شود. در این مدل معیار نظریه انتخاب عمومی علی محسوب می‌شوند. چون در این مطالعه از نظر بیش از یک کارشناس در زمینه تاثیر معیارهای نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه استفاده شده است بنابراین از تکنیک میانگین هندسی برای اولویت بندی نهایی دیدگاه کارشناسان استفاده شده است.

تعیین اولویت بر اساس هدف (W21)

برای انجام تحلیل نخست معیارهای نظریه انتخاب عمومی موثر بر کنش حسابگرانه بر اساس هدف به صورت زوجی مقایسه شده‌اند. برای این منظور از نظر گروهی از خبرگان استفاده شده است و با استفاده از تکنیک میانگین هندسی و نرمال سازی مقادیر بدست آمده، بردار ویژه محاسبه گردیده است. اعداد بدست آمده ضریب اهمیت هر یک از معیارهای اصلی را نشان می‌دهد. محاسبات انجام شده در جدول ۱۶ و ۱۷ ارائه شده و بردار ویژه نیز به صورت W21 نمایش داده شده است.

جدول ۱۶- تعیین اولویت معیارهای اصلی بر اساس هدف بخش اول

عنوان	اولویت
نظریه انتخاب عمومی	۱

جدول ۱۷- تعیین اولویت معیارهای اصلی بر اساس هدف بخش دوم

عنوان	اولویت
نظریه انتخاب عمومی	۲,۲۲۷

بر اساس جدول ۱۶ و ۱۷ بردار ویژه اولویت معیارهای اصلی به صورت W21 خواهد بود.

$$W2 = \begin{pmatrix} 0,0771 \end{pmatrix}$$

بر اساس بردار ویژه به دست آمده: معیار " نظریه بازی ها" با وزن نرمال شده ۰,۰۷۷۱ در اولویت اول قرار دارد. نرخ ناسازگاری مقایسه‌های انجام شده ۰/۰۹۷ بدست آمده است که کوچک‌تر از ۰/۱ می‌باشد و بنابراین می‌توان به مقایسه‌های انجام شده اعتماد کرد.

بحث و نتیجه گیری

این پژوهش با هدف بررسی تاثیر انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن صورت گرفته است. سوال اصلی: تاثیر انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و چگونگی مدیریت آن چیست؟ در این تحقیق نشان داده شد که هدف تحقیق، تاثیر انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان با ۳ زیر معیار در ارتباط است.

جدول ۲۰- نمایش نمادهای معیارها و زیرمعیارهای مدل و رتبه بندی آنها

انتخاب عمومی	C2	۰,۰۵۳۸	سیاست ورزی به عنوان مبادله	S23	۰,۰۲۱۹۱
			فردگرایی روش شناختی	S22	۰,۰۱۷۸۹
			انتخاب عقلایی	S21	۰,۰۱۶۴۷

ابعاد و مولفه های معیار تاثیر گذار انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه چیست؟ معیار انتخاب عمومی شامل زیرمعیارهای سیاست ورزی ب عنوان مبادله ، فردگرایی روش شناختی و انتخاب عقلایی است .

در تحقیق حاضر به جای در نظر گرفتن آزمون های آماری همچون تحقیقات عباسی و همکاران (۱۳۹۳) که از ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی روابط بین متغیرهای پژوهش خود استفاده کردند؛ احمدی زاده و همکاران (۱۳۹۶) تنها از نرم افزار SPSS بهره جستند و از روش تحلیل واریانس استفاده کردند. لی و همکاران (۲۰۱۷) و معتمدی و همکاران (۲۰۱۶) از تکنیک مدل معادلات ساختاری برای بررسی فرضیات از مدل معادلات ساختاری استفاده کردند و ... که برای کلیه این تحقیقات از کل جامعه برای در نظر گرفتن و مقایسه و رتبه بندی نظرسنجی می شود. در این تحقیق از آزمون های تصمیم گیری چند معیاره و نظرسنجی از خبرگان

جامعه استفاده کرده است که می توان گفت نظرات آنان قابل استنادتر است. از سوی دیگر در تحقیقاتی چون عبداللهی و همکاران (۱۳۹۵) و عبداللهیان و شیخ انصادی (۱۳۹۵) تنها از روش های کیفی برای برشمردن متغیرهای مرتبط با کنش استفاده کردند و دیگر از روش های کمی برای محاسبه و وزن دهی و یا حتی بررسی روابط بین متغیرها استفاده نکردند؛ بنابراین کلیه جنبه های با اهمیت موضوع در تحقیق حاضر دیده شدند و می توان به مدل بدست آمده از تحقیق حاضر استناد کرد. همچنین قاسمی و همکاران (۱۳۹۷) برای بررسی تحلیل شبکه از نرم افزار یوسی نت و ماتریس همجواری استفاده کردند که در این تحقیق از ادغام دو تکنیک دیمتل و ANP بهره گرفته شده است، که همه روابط درونی را سنجیده و تک تک متغیرها را با یکدیگر مقایسه کرده است.

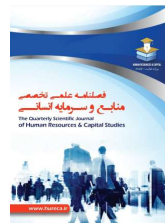
منابع

احمدی ، عباداله ، ایرانیان ، جواد ، احمدی ، نادر ، ۱۳۹۱ ، تبیین رابطه بین استفاده از فناوری اطلاعات با کار آفرینی ، و پیشرفت شغلی کارکنان مدارس متوسطه شهرستان بستک ، فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی ، شماره ۱ ، ۹ تا ۲۵

احمدی ، اردشیر ، همایانی ، عزیز اله ، نظریه بازی ها ، نشر جهان ، جام جم ، ۱۳۸۵
اسلامی بیدگلی ، غلامرضا، احتشام راثی ، رضا ، ۱۳۹۰ ، کاربرد تئوری بازی ها در ارزیابی سرمایه گذاری در سهام ، دانش مالی تحلیل اوراق بهادار مطالعات مالی ، شماره ۱۱ ، ۱۲۴ تا ۹۵
الهام، غلامحسین؛ دانش ناری، حمید رضا (۱۳۹۳) تأملی بر نظریه ی گزینش حسابگرانه، بنیان ها و قلمرو، مطالعات تحول در علوم انسانی، شماره ۷، صص ۵ تا ۲۶.

ایرانپور ، رعنا ، نظریه بازیها ،ویکی پدیا ، ۱۳۸۸/۹/۱۵
باقری قاجاری ، مهدیه ، صالحی ، محمد ، تقوایی یزدی، مریم. (۱۴۰۰). پایش رفتارهای مدیریتی تصویر پردازی ذهنی بر اساس پیش بینی کننده های وضعی و شخصی. مدیریت سازمان های دولتی، ۹ (۲)، ۶۰-۴۷.

تقی زاده، هادی؛ سلطانی، امان اله؛ منظری توکلی، حمداله؛ زین الدینی میمنندی، زهرا (۱۳۹۶) مدل ساختاری نقش کنش های اجرایی در عملکرد یادگیری دانش آموزان با ناتوانی یادگیری خاص، سلامت روان کودک (روان کودک)، دوره ۴، شماره ۲، صص ۲۵ تا ۳۶.

فصلنامه علمی منابع و سرمایه انسانی، دوره ۲، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۱
ISSN : 2783-3984

بررسی تاثیر نظریه انتخاب عمومی بر کنش حسابگرانه کارکنان و ...

کدمقاله: HRC-2212-1082

- حسن زاده ، زینب ، افجه ای ، سید علی اکبر ، فقیهی ، ابوالحسن ، عالم تبریز ، اکبر ، ۱۳۹۷ ، رفتارهای مطلوب مدیران و رهبران در پیاده سازی مدیریت عملکرد کارکنان در سازمان های دولتی ، فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی ، سال هفتم ، شماره ۳ (شماره پیاپی ۲۷) ، ۱۱۳ تا ۱۴۷
- دارابی ، احمد ، رضوی ، عبدالحمید ، ۱۳۹۶ ، بررسی تاثیر روش های نوین مدیریت در بهبود رفتار سازمانی ، دومین همایش بین المللی مدیریت و فرهنگ توسعه .
- دامغانیان ، حسین ، یزدانی زیارت ، محمد ، ۱۳۹۵ ، پیش بینی کننده های وضعی و شخصی رفتارهای مدیریت تصویر پردازی ذهنی در سازمان ، فصلنامه علمی-پژوهشی مطالعات مدیریت (بهبود و تحول) ، سال بیست و پنجم ، شماره ۸۰ ، ۲۷ تا ۴۶ .
- درگاهی حسین (۱۳۹۲) . قدرت و رفتار سیاسی در سازمان: اخلاقی یا غیراخلاقی . اخلاق و تاریخ پزشکی . دوره ۵ ، شماره ۷ ، صص ۱ تا ۱۴ .
- دین پرست ، فائز؛ ساعی ، علی (۱۳۹۱) بازسازی روش شناختی نظریه انتخاب عمومی ، مطالعات میان رشته ای در علوم انسانی ، دوره ۴ ، شماره ۲ ، پیاپی ۱۴ ، صص ۸۷ تا ۱۰۹ .
- رضایی ، محمدجواد؛ موحدی بک نظر ، مهدی (۱۳۹۶) تبیین و ارزیابی نظریه انتخاب عمومی ، اقتصاد تطبیقی ، ی پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی ، سال چهارم ، شماره اول ، صص ۸۹ تا ۱۱۴ .
- سعادت ، رحمان ، عرفانی ، علیرضا ، کرکه آبادی ، سمیه ، شیخی مهرآبادی ، مریم ، ۱۳۹۶ ، بررسی رابطه دلار و یورو بر اساس نظریه بازی ها ، فصلنامه علمی پژوهشی مطالعات اقتصادی کاربردی ایران ، سال ششم ، شماره ۲۱ ، ۷۵ تا ۹۵
- طاهرخانی ، ستاره (۱۳۹۰) درآمدی بر نظریه بازی ، فصلنامه سیاست خارجی ، سال بیست و پنجم ، شماره ۱ ، صص ۲۱۹ تا ۲۴۲ .
- عبدلی ، قهرمان ، خیر اندیش ، علی ، ۱۳۸۹ ، مدل نظریه بازی فرصت طلبی اقتصادی در مناقصه و کاربرد موردی آن در ایران ، فصلنامه پژوهش های اقتصادی ایران ، سال چهاردهم ، شماره ۴۳ ، ۱۱ تا ۱۴۰
- عبدالهی ، بیژن ، رنگریز ، حسن ، عباسیان ، حسین ، رحمانی ، فائزه . (۱۳۹۹) . مضامین استخراجی مسیر پیشرفت شغلی کارکنان بر مبنای جهت گیری شغلی متنوع : مطالعه کیفی به شیوه ی تحلیل محتوای استقرایی . مجله ی علوم روان شناختی ، دوره ی نوزدهم ، شماره ۹۰ ، ۶۸۷-۶۹۷ .
- عربیون ، ابوالقاسم ، مبینی دهکردی ، علی ، سلاجقه ، نیلوفر . (۱۳۹۸) . مفهوم پردازی کنش کارآفرینانه . توسعه ی کارآفرینی ، دوره ی ۱۲ ، شماره ۲ ، ۲۴۱-۲۶۰ .

عزب دفتر، آسیه، رجبی فرجاد، حاجیه. (۱۳۹۸). تاثیر حکمرانی خوب بر سلامتی سازمانی با توجه به نقش میانجی رفتار سیاسی، چشم انداز مدیریت دولتی، سال دهم، شماره ۱، ۱۴۱-۱۶۹.

غفاری، رحمان، احمدی، مسعود، رستم نیا، یحیی، ۱۳۹۷، سازمان دورو، ثمره فرهنگ سازمانی نامطلوب: کهن الگوی رفتاری مدیران ماکیاوولی و تصویر پردازی هدفمند از خود، فصلنامه مطالعات رفتار سازمانی، سال هفتم، شماره ۴، شماره پیاپی ۲۸، ۱۳۹ تا ۱۶۳.

قربانی، علی؛ عبدی، جهان (۱۳۹۷) (طراحی مدل کنش پس اندازی: پیش آینده، پس آینده و استراتژی های کنش و واکنش (مورد مطالعه: سازمان های دولتی استان ایلام)، پژوهش های مدیریت عمومی، دوره ۱۱، شماره ۴۲، صص ۱۰۳ - ۱۲۵

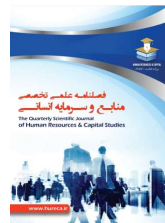
گل پرور، مجید؛ شهابی، مهدیه (۱۳۹۰) کاربرد نظریه بازی ها در تبیین رقابت های انتخاباتی، تحقیقات سیاسی و بین المللی، دوره ۳، شماره ۶، صص ۱۷۵ تا ۲۰۲.

محمودی نیا، داوود؛ دلالی اصفهانی، رحیم؛ انجوردا، جکوب؛ بخشی دستجردی، رسول (۱۳۹۵) نظریه بازی ها و نقش آن در تعیین سیاست های بهینه در تقابل استراتژیک بین سیاست گذار پولی و مالی (کاربردی از نظریه بازی های دیفرانسیلی و استاکلبرگ)، مطالعات اقتصادی کاربردی، دوره ۵، شماره ۱۸، صص ۱ تا ۳۴.

هاشمی پرست، سید مقتدی، نظریه بازی ها و کاربرد آن، نشر دانشگاه صنعتی خواجه نصیرالدین طوسی،

۱۳۸۵

- Arabiun, A., Mobini Dehkordi, A., & Selajgeh, N. (2019). Conceptualization of Entrepreneurial Action, *Entrepreneurship Development*, 12(2), 241-260, (In Persian).
- Azb Daftar, A., & Rajabi Farjad, H. (2019). The impact of good governance on organizational health considering the mediating role of political behavior. *Public management perspective*, 10(37), 141-169. (In Persian). <http://ensani.ir/fa/article/410608/>.
- Binmore, Kenneth G., *playing fair: game theory and thw social contract*, conbridge, Mass, London, the MIT Press, 2007.
- Buchanan, James. (1984)' Politics without Romance. A Sketch of Positive Public Choice Theory and Its Normative Implications.' In J.M. Buchanan and R.D. Tollison (Eds) *the Theory of Public Choice*. An Arbor: University of Michigan Press.
- Buchanan, James M. (1987). "Tax Reform as Political Choice", *the Journal of Economic Perspectives*, 1, pp. 29-35.
- Buchanan J, Tallok G., *The calculus of consent: Logical Foundations of Constitutional democracy*, university of Michigan, 1962.
- Buchanan, James M. (1997). "Public Finance and Public Choice", in S. Baker, and C. Elliott (eds.), *Reading in Public Finance Thomson*, pp. 163-180.

- Buchanan, James M. (2003). "Public Choice: On the Origins and Development of a Research Program", Retrieved 8 12, 2010, from Center for Study of Public Choice, George Mason University: <http://www.gmu.edu/centers/publicchoice/pdf%20links/Booklet.pdf>.
- Buchanan, James M., & Musgrave, Richard A. (1999). Public Finance and Public Choice: Two Contrasting Visions of the State. Massachusetts: MIT Press.
- Chahal, H. S., & Poonam, B. (2015). The Impact of Employee Sycophantic Behaviour on Organisation Environment: A Conceptual Study of Hospitality Sector in India. Arts and Social Sciences Journal, 6(3), 117-121.
- Chahal, P., Kumar, A., Sharma, C. P., Singhal, S., Sundriyal, Y. P., & Srivastava, P. (2019). Late Pleistocene history of aggradation and incision, provenance and channel connectivity of the Zaskar River, NW Himalaya. Global and Planetary Change, 178, 110-128.
- Decenzo, D. A., Robbins, S. P., & Verhhulst, (2010). Fundamentals of human resource management. John Wiley & Sons, 97-105.
- Downs, Anthony. (1957), an Economic Theory of Democracy. New York: Harper & Raw.
- Johnson, Noel D., LaFountain, Courtney L., & Yamarik, Steven (2011). "Corruption is bad for growth, even in the United States", Public Choice, 147, pp. 377-393, DOI: 10.1007/s11127-010-9634-5.
- Mueller, Dennis C. (2003) Public Choice III (Cambridge: University of Cambridge).
- Mohammadpour, Zahra, Kiakojouri, Davood, Taghipouriyan Gilani, Mohammad Javad, Ghorbanali Aghaahmadi. (2021). Identifying and examining the internal relationships between accounting management factors in Imam Khomeini University of Marine Sciences, Journal of Marine Science Education, 10(3), (In Persian).
- Richi, Y., Mridula, N., & Vasistha, H. B. (2011). Effect of fire on physicochemical and biological properties of soil under different plantations of rock phosphate mined area in Doon valley, India. Indian Journal of Forestry, 34(4), 403-408.
- Sezer, O., Wood Brooks, A. & Norton, M. I. (2018). Backhanded Compliments: how negative comparisons undermine flattery. <https://ssrn.com/abstract=3439774>.
- Tolluk, Gordon & others. (2002) Government failure: a primer in public choice. Washington, D.C: Cato Institute Taravian.
- Udhen, Lars (2001) Methodological Individualism. London: Rutledge Methodological individualism, visited at: <http://plato.stanford.edu/entries/methodological-individualism>.
- Niskanen W.A., bureaucracy: servant or master? London, institute of Economic affairs, 1973.
- Wilson, G., & Shpall, S. (2016). The Stanford Encyclopedia of Philosophy, Edward N. Zalta (Ed.).